

ประสิทธิผลของสถานพยาบาลในทัศนะของผู้รับบริการศัลยกรรมแปลงเพศ
ในประเทศไทย
Effectiveness of Hospital in Transsexual Surgery Patient's Attitude
in Thailand

โสภา ยอดคีรีย์

Sopa Yodkeeree

มหาวิทยาลัยสยาม

Siam University, Thailand

Email: beavysung@hotmail.com

Received: 2021-04-06; Revised: 2021-06-05; Accepted: 2021-06-07

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของสถานพยาบาลในทัศนะของผู้รับบริการศัลยกรรมตกแต่งแปลงเพศในประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้รับบริการศัลยกรรมตกแต่งแปลงเพศในสถานประกอบการธุรกิจศัลยกรรมตกแต่งแปลงเพศในประเทศไทย เพื่อใช้เป็นตัวแทนของประชากรสำหรับการศึกษา โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป G*Power ซึ่งได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ จำนวน 360 คน เครื่องมือในการวิจัยใช้แบบสอบถามแบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติพื้นฐานคือค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของสถานพยาบาลในทัศนะของผู้รับบริการศัลยกรรมตกแต่งแปลงเพศในประเทศไทย ได้แก่ ด้านการยอมรับของผู้รับบริการ ด้านความพึงพอใจของผู้รับบริการ และด้านการอยู่รอดขององค์กร โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน การวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะว่า ภาครัฐควรมีนโยบายที่จะทำให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศัลยกรรมตกแต่งแปลงเพศระดับโลก เพื่อนำรายได้จำนวนมากเข้าประเทศและนโยบายเรื่อง การรองรับเรื่องเพศสถานะทางกฎหมาย เพื่อแก้ไขปัญหาผู้ที่ทำการแปลงเพศแล้ว และสถานพยาบาลหรือผู้บริหารสถานประกอบการ ควรสร้างการยอมรับที่โดดเด่นในด้านต่าง ๆ ให้เป็นที่ยอมรับตามมาตรฐานสากลและเป็นที่ยอมรับของทั่วโลก

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ, สถานพยาบาล, ศัลยกรรมตกแต่งแปลงเพศ

Abstract

This research article aims to study the effectiveness of hospitals in transsexual surgery patient's attitudes in Thailand. This research used quantitative research. The Sample was transsexual surgery service recipients in the hospital surgery business in Thailand by using the G*Power program, which has a sample size of 360 people. The instrument was a questionnaire 5-level rating scale, statistics used to analyze the data were frequency, mean, percentage, standard deviation, and analysis of descriptive data.

The results showed that: the effectiveness of hospitals in transsexual surgery patient's attitudes in Thailand, include acceptability, satisfaction, and survival, both overall and aspects were found to be at the highest level in all aspects. This research suggests that the government should have the policy to make Thailand a global hub for gender reconstructive surgery, to bring a lot of income into the country. Policy on support for gender, legal status, to address transgender people. Healthcare facilities or establishment executives. Outstanding acceptance in resistance should be established following international standards and recognized by the world.

Keywords: Effectiveness, Hospital, Transsexual Surgery

บทนำ

เพศสภาวะนับเป็นประเด็นทางสังคมที่มีมิติซ้อนทับกันหลายด้านไปพร้อมกัน ทั้งสรีระร่างกาย การแสดงพฤติกรรม อารมณ์ ความรู้สึก ความคิด และการให้คุณค่าและความหมายต่อสรีระและพฤติกรรมทางเพศ กระทั่งกล่าวได้ว่าเป็นเรื่องเพศเป็นมีทั้งความเป็นรูปธรรมและนามธรรมไปพร้อมกัน (Bland and Doan, 1994) ทั้งนี้การศึกษาของ Krafft-Ebing (1886) ในเรื่อง “จิตวิทยาทางเพศ” อธิบายให้เห็นว่า กายภาพของเพศเป็นสิ่งที่ธรรมชาติสร้างมา เช่น เพศหญิงมีความอ่อนโยน เพศชายมีความเข้มแข็ง เพศภาวะของผู้หญิงและผู้ชายจึงถูกกำหนดจากเพศสรีระที่ต่างกัน และเชื่อว่าเพศวิถีที่เป็นความต้องการทางเพศ เป็นแรงขับเคลื่อนตามธรรมชาติ (natural drive) ของเพศชายที่มีกับเพศหญิงเพียงเท่านั้น ซึ่งเป็นเรื่องของกลไกสืบพันธุ์ของมนุษย์ เรื่องเพศกลายเป็นสิ่งที่ถูกสอยวัดจัดแบ่งแยกเพศของมนุษย์ออกเป็นเพศต่าง ๆ ได้แก่ เพศชาย เพศหญิง และเพศที่สาม ซึ่งในสังคมเรียกว่า “กะเทย” และจัดอารมณ์เพศ เป็นรักต่างเพศ รักสองเพศ และรักเพศเดียวกัน โดยการจัดจำแนกนี้ทำให้เกิดการแบ่งแยกระหว่าง “เพศตามธรรมชาติ” และ “เพศที่ผิดธรรมชาติ” ผลที่ตามมาคือ เพศที่ไม่ใช่ชายและหญิงตามเกณฑ์เพศสรีระ รวมทั้งการแสดงพฤติกรรมและอารมณ์ตรงข้ามกับเพศสรีระ ซึ่งถูกเรียกว่าเป็นกะเทยหรืออธิบายว่า “ผิดปกติ” ที่เป็นอาการป่วยทางจิต (นฤพนธ์ ด้วงวิเศษ, 2558; Blackwood, 1985) ซึ่งสังคมในช่วงหลังทศวรรษ 1990 เป็นต้นมา สังคมประเทศตะวันตกเปิดกว้างยอมรับความแตกต่างทางเพศและความเท่าเทียมทางเพศของกลุ่มเพศสภาวะมากขึ้น โดยมีการเรียกร้องสิทธิพลเมือง (civil rights) เช่น การใช้คำหน้าชื่อ (Name title) การจดทะเบียนสมรสของคนเพศเดียวกัน

(Marriage registration) การแสดงออกทางเพศที่แตกต่างจากเพศสรีระ และการป้องกันมิให้เกิดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้สังคมตะวันตกและรวมถึงสังคมไทยจะเปิดรับกลุ่มเพศที่ผิดธรรมชาติ หรือกลุ่มที่มีการแสดงพฤติกรรมและอารมณ์ตรงข้ามกับเพศสรีระมากขึ้นก็ตาม แต่ความต้องการทางด้านกฎหมาย และการเปลี่ยนแปลงเพศสรีระให้ตรงหรือสอดคล้องกับพฤติกรรมและอารมณ์ที่แท้จริงของตัวนั้นก็มีความเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ดังที่สังคมไทยมีการตราพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 ขึ้นบังคับใช้เพื่อป้องกันการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ โดยมีนัยรวมถึงกลุ่มเพศสภาวะไปพร้อมกัน ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2557 ที่รักษาและปกป้องสิทธิพื้นฐานของพลเมืองแก่ทุกเพศ สังคมไทยจึงมีความเปิดกว้างยอมรับความหลากหลายทางเพศไม่น้อยไปกว่าประเทศตะวันตกอื่น ๆ ประกอบกับพัฒนาการของเทคโนโลยีทางการแพทย์ของไทยที่ทัดเทียมและก้าวหน้าเท่าทันกับต่างประเทศ จนกล่าวได้ว่าประเทศไทยกลายเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์ที่สำคัญแห่งหนึ่งของเอเชีย และด้วยนวัตกรรมทางการแพทย์ที่ล้ำสมัยสามารถส่งเสริมความงาม บุคลิกภาพให้บุคคลได้ตามความต้องการตามสิทธิ เสรีภาพของบุคคล และเป็นไปตามสิทธิเสรีภาพของบุคคลทั้งชายและหญิงย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย ตั้งแต่เรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติภาษา เพศ อายุ หรือสุขภาพสถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคมความเชื่อ หรือความคิดเห็นบุคคลมีเสรีภาพเท่าเทียมกันตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 การศัลยกรรมตกแต่งโดยทั่วไปและศัลยกรรมตกแต่งแปลงเพศในประเทศไทยจึงเป็นที่ยอมรับจากทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ทั้งในด้านคุณภาพการให้บริการ และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ

ดังจะเห็นได้ว่าในปัจจุบัน “ธุรกิจด้านศัลยกรรมตกแต่ง” เกิดขึ้นมากมายและเข้ามามีบทบาทในการกำหนดทิศทางของการตลาดส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศไทยในแต่ละปีสูงถึง 2-3 หมื่นล้านบาทมาโดยตลอด (ผู้จัดการออนไลน์, 2557) มีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นปีละประมาณร้อยละ 10-15 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปีอย่างต่อเนื่อง โดยปี พ.ศ. 2559 ธุรกิจด้านศัลยกรรมตกแต่งมีมูลค่าธุรกิจรวมกว่า 30,000 ล้านบาท และเชื่อว่าอัตราการเติบโตจะสูงกว่าปีที่ผ่านมา โดยอยู่ที่ประมาณร้อยละ 20 วัดจากมูลค่าตลาด และจำนวนผู้ใช้บริการที่ยังคงเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง (ศูนย์ข้อมูลข่าวสารอาเซียน, 2558) ทั้งนี้มูลค่าธุรกิจศัลยกรรมตกแต่งทั่วโลกมีตัวเลขสูงกว่า 21 ล้านล้านบาท ขณะที่มูลค่าธุรกิจศัลยกรรมตกแต่งของไทยในปี พ.ศ. 2562 สูงถึง 5.5 หมื่นล้านบาท เนื่องจากปัจจุบันการศัลยกรรมความงาม ถือเป็นเรื่องที่สังคมให้การยอมรับมากขึ้นทั่วโลก และมีแนวโน้มการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทั่วโลก (ผู้จัดการออนไลน์360, 2562) จากการจัดอันดับของ Medical Tourism Index (MTI) เมื่อปี 2559-2560 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 6 ในกลุ่ม Medical Tourism Industry จาก 54 ประเทศใน 6 ทวีปทั่วโลก ส่งผลให้ปัจจุบันพบว่า ประเทศไทยมีจำนวนของสถานพยาบาลที่มีการให้บริการศัลยกรรมความงามขยายตัวเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีการเปลี่ยนแปลงเติบโตต่อเนื่องในทุกปี ได้แก่ การขยายสาขา การเข้ามาเปิดสาขาในรูปแบบการร่วมทุนของโรงพยาบาลชั้นนำในประเทศเกาหลี เป็นต้น ข้อมูลจากสมาคมศัลยแพทย์ตกแต่งแห่งประเทศไทย พบว่า ในปัจจุบันมีสถานประกอบการที่มีศัลยแพทย์ตกแต่งให้บริการอยู่ทั้งสิ้น 252 แห่ง ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากรูปแบบและการให้บริการของธุรกิจศัลยกรรมความงามในประเทศไทยเบื้องต้นแบ่งประเภทธุรกิจ อาทิ โรงพยาบาลต่าง ๆ ที่มีแผนกศัลยกรรมตกแต่งความงาม เปิดบริการแบบครบวงจร One Stop Service เพื่ออำนวยความสะดวกสบายให้แก่

ผู้รับบริการในทุกรูปแบบ ได้แก่ โรงพยาบาลย่นฮี โรงพยาบาลบางมด โรงพยาบาลสมิติเวชสุขุมวิท และโรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ เป็นต้น ซึ่งบ่งชี้ให้เห็นว่าการศัลยกรรมตกแต่งแปลงเพศในประเทศไทยนั้นได้รับการยอมรับในมาตรฐานทางการแพทย์มากพอต่อการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการทั้งชาวไทยและต่างประเทศ

เมื่อพิจารณาถึงโอกาสการเติบโตของธุรกิจศัลยกรรมตกแต่งแปลงเพศจะเห็นได้ว่า ในแต่ละปีมีจำนวนผู้ทำศัลยกรรมเป็นจำนวนมากทั่วโลก และในภูมิภาคเอเชียก็มีจำนวนผู้ทำศัลยกรรมเป็นจำนวนมาก (International Society of Aesthetic Plastic Surgery, 2014) นอกจากนี้ในปัจจุบันมีกฎหมายยอมรับการแปลงเพศแล้วทั่วโลก จำนวน 61 ประเทศ โดยในเอเชีย มีจำนวน 10 ประเทศ ซึ่งประเทศเวียดนามเป็นประเทศที่ 62 ที่ได้ผ่านร่างกฎหมายแพ่งฉบับแก้ไขเพิ่มเติม และยอมรับความชอบด้วยกฎหมายของการแปลงเพศ ซึ่งต่อไปในอนาคต ผู้แปลงเพศมีหน้าที่ต้องปรับแก้ข้อมูลทางเพศในสำมะโนครัวตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การผ่าตัดแปลงเพศ ซึ่งถือเป็นสิทธิของประชาชน แนวนโยบายดังกล่าวของหลายประเทศทั่วโลก ย่อมทำให้เป็นโอกาสสำหรับธุรกิจการให้บริการศัลยกรรมตกแต่งแปลงเพศให้เติบโตได้อย่างต่อเนื่อง ขณะที่จุดอ่อนของธุรกิจศัลยกรรมตกแต่งแปลงเพศในประเทศไทยในการแข่งขันกับตลาดโลก พบว่า จำนวนศัลยแพทย์เฉพาะทางมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภคและตลาดรวม ซึ่งกว่าสถาบันทางการแพทย์จะผลิตศัลยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนออกมาสู่ตลาดต้องใช้เวลาไม่น้อยกว่า 10 ปี ขณะเดียวกันโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลที่สามารถให้บริการศัลยกรรมตกแต่งแปลงเพศที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน HA และ JCI มีจำนวนที่จำกัด ประกอบกับข้อจำกัดในเรื่องการทำสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ในธุรกิจด้านนี้ในประเทศไทยอยู่ภายใต้กฎหมายและข้อระเบียบอย่างเคร่งครัด ผู้ประกอบการจะทำการโฆษณาเกินจริงหรืออวดอ้างสรรพคุณเสริมความงาม ถือว่ามีความผิดตามมาตรา 38 พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541 ส่งผลให้ธุรกิจศัลยกรรมตกแต่งในประเทศไทยไม่สามารถเติบโตได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งเสถียรภาพของรัฐบาลต่ำ ทำให้นโยบายหรือโครงการต่าง ๆ ต้องหยุดชะงักไป หรือรัฐบาลชุดใหม่ไม่ได้สานต่อโครงการที่สนับสนุนด้านการเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์ และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและความงาม นอกจากนี้ในด้านอุปสรรค จะเห็นได้ว่าสถานการณ์ทางเศรษฐกิจโลกในช่วง 10 ปี อยู่ในภาวะซบเซา ทำให้กระทบต่อปริมาณการใช้จ่ายในการรับบริการด้านศัลยกรรม นอกจากนี้ ประเทศไทยมีคู่แข่งที่สำคัญ คือ เกาหลีใต้ ซึ่งมีความเติบโตอย่างต่อเนื่องในอุตสาหกรรมศัลยกรรมความงามทั้งจากตลาดภายในประเทศและต่างประเทศ

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ประเทศไทยมีศักยภาพและความพร้อมมากเพียงพอต่อการพัฒนาธุรกิจศัลยกรรมตกแต่งแปลงเพศให้กลายเป็นศูนย์กลางการให้บริการทั้งแก่กลุ่มคนข้ามเพศชาวไทยและชาวต่างประเทศ ด้วยเหตุนี้การวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพของสถานพยาบาลในทัศนะของผู้รับบริการศัลยกรรมตกแต่งแปลงเพศในประเทศไทย ซึ่งย่อมทำให้ธุรกิจศัลยกรรมตกแต่งแปลงเพศในประเทศไทยสามารถที่จะตอบสนองความต้องการแก่ผู้รับบริการได้เต็มศักยภาพและมีสมรรถนะในแข่งขันกับนานาประเทศได้ในอนาคต และย่อมนำไปสู่ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมเพื่อพัฒนาสถานพยาบาลให้มีประสิทธิภาพต่อผู้รับบริการศัลยกรรมตกแต่งแปลงเพศในประเทศไทยอันเป็นประโยชน์แก่การตอบสนองของกลุ่มผู้รับบริการที่ต้องการแปลงเพศของสถานพยาบาลศัลยกรรมตกแต่งแปลงเพศในประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาประสิทธิผลของสถานพยาบาลในทัศนะของผู้รับบริการศัลยกรรมตกแต่งแปลงเพศในประเทศไทย

การทบทวนวรรณกรรม

นโยบายสาธารณะกับบุคคลข้ามเพศ

กนกนันท์ ศรีครุฑ และวริยา ล้ำเลิศ (2558) ศึกษาเรื่อง “การรับรองสถานะทางกฎหมายศึกษา กรณีการใช้คำนำหน้านามของบุคคลที่แปลงเพศ” พบว่า การรับรองสถานะทางกฎหมาย กรณีการใช้คำนำหน้านามของบุคคลที่แปลงเพศ เป็นการศึกษาทั้งในด้านของหลักกฎหมายที่เกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐานซึ่งจะเชื่อมโยงไปถึงในเรื่องของสิทธิเสรีภาพของบุคคลแปลงเพศว่ามีอยู่อย่างไร และสามารถใชสิทธิเสรีภาพที่ตนมีอยู่นั้นได้ในทางใดบ้าง การค้นคว้าทั้งความเป็นมาว่าการแปลงเพศนั้นมีจุดเริ่มต้นมาจากจุดใด โดยรวมถึงความนึกคิดของคนในสังคมทั้งในสมัยโบราณและในสมัยปัจจุบันว่ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคคลที่แปลงเพศนั้นอย่างไร การศึกษาในประเด็นต่าง ๆ นี้ก็เพื่อที่จะได้ทราบถึงนิยามความหมายที่เกี่ยวกับบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศนั้นว่าหมายถึงกลุ่มบุคคลประเภทใดบ้าง และมีความจำเป็นหรือไม่ อย่างไร ซึ่งจะต้องมีการให้ความหมายอย่างชัดเจน ศึกษาถึงหลักกฎหมายสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวกับหลักสิทธิขั้นพื้นฐานและหลักกฎหมายที่เกี่ยวกับการรับรองสิทธิและสถานะในทางกฎหมายให้แก่บุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศรวมถึงหลักกฎหมายหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขของกฎหมายไทยที่เป็นปัญหาในการรับรองสถานะทางกฎหมายของผู้แปลงเพศในปัจจุบัน

ยุทธนา สุวรรณประดิษฐ์ (2543) ศึกษาเรื่อง “สิทธิและเสรีภาพของรักร่วมเพศชายตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ : วิเคราะห์จากปัญหาของสังคมไทย” พบว่า ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ไม่มีบทบัญญัติใด ที่รับรองสิทธิและเสรีภาพแห่งความพึงพอใจทางเพศ ของบุคคลรักร่วมเพศชายไว้ ถึงแม้ว่าความพึงพอใจทางเพศเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน ซึ่งเกิดขึ้นและติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิด และถือเป็นสิทธิส่วนตัวซึ่งไม่มีใครสามารถแทรกแซงได้ และรัฐจะต้องให้ความคุ้มครองด้วย จากการศึกษาพบว่าเมื่อรัฐธรรมนูญไม่รับรองสิทธิและเสรีภาพ แห่งความพึงพอใจทางเพศของบุคคลรักร่วมเพศ กฎหมายลำดับรองจึงไม่สามารถบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพ ของบุคคลรักร่วมเพศชายได้ ไม่ว่าจะเป็นการจดทะเบียนการอยู่ร่วมกัน การให้สิทธิได้รับสวัสดิการที่จำเป็นจากภาครัฐและเอกชน สิทธิในการเป็นผู้อุปการะบุตรโดยสายเลือด สิทธิได้รับการลดหย่อนภาษี สิทธิในการรับมรดกจากคู่รักในฐานะทายาทโดยธรรม สิทธิได้รับความคุ้มครองในทางแพ่งในชีวิตความเป็นส่วนตัว และทรัพย์สินจากการถูกละเมิดของบุคคลภายนอก รวมถึงการได้รับความคุ้มครองในชีวิตและร่างกายตามกฎหมายอาญา วิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้วิจัยในลักษณะการวิจัยเอกสาร และวิจัยภาคสนามเพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับ ทัศนคติของนักกฎหมาย แพทย์ บุคคลทั่วไปและบุคคลรักร่วมเพศ โดยมุ่งศึกษาประเด็นทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลรักร่วมเพศ ซึ่งได้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะจากการศึกษาว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ควรบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพความพึงพอใจทางเพศของบุคคลไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และแก้ไขกฎหมายลำดับรองให้เกิดความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญที่รับรองสิทธิและเสรีภาพความพึงพอใจทางเพศของบุคคล ทั้งนี้การแก้ไขกฎหมายดังกล่าวจะต้องไม่กระทบกระเทือน ต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนด้วย

แนวคิดประสิทธิผลองค์กร

Gibson, et al. (1982) เสนอว่า ประสิทธิภาพขององค์กร คือ การเน้นไปที่ผลรวมความสำเร็จขององค์กรโดยพิจารณาถึงเกณฑ์ของประสิทธิภาพขององค์กรว่าประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 5 ตัว คือ 1.การผลิต (Production) 2.ประสิทธิภาพ (Efficiency) 3.ความพึงพอใจ (Satisfaction) 4.การปรับเปลี่ยน (Adaptiveness) 5.การพัฒนา (Development)

Zamuto (1982) ชี้ให้เห็นว่า ประสิทธิภาพขององค์กรมี 3 ลักษณะ ดังนี้ 1. ลักษณะแนวทางเป้าหมาย (Goal – based Approach) เป็นการพิจารณาว่าการดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ 2. ลักษณะแนวทางระบบ (System – based Approach) เป็นการพิจารณาว่าองค์กรนำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่องค์กรและบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ขององค์กร 3. ลักษณะแนวทางกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง (Multiple – Constituencies Approach) เป็นการพิจารณาว่าองค์กรสามารถในการตอบสนองความพึงพอใจของกลุ่มที่เกี่ยวข้องได้

กาญจน์วี ธนโชติรุ่งสาทิส (2557) ศึกษาเรื่อง “ประสิทธิผลของโลจิสติกส์ขนส่งข้าวไทย: ศึกษากรณีเส้นทางขนส่งจากจังหวัดนครสวรรค์-ส่งออกต่างประเทศ” พบว่า ผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญกับต้นทุนในการขนส่งในด้านต้นทุนการจัดเก็บต้นทุนการยกขน ต้นทุนการขนส่งและต้นทุนการบริหารจัดการ และยังให้ความสำคัญเรื่องเวลาในการขนส่งในด้านเวลาในการจัดเก็บ เวลาในการยกขน เวลาในการเดินทาง และเวลาในการตอบสนองการสั่งซื้อ รวมถึงความน่าเชื่อถือในการขนส่งในด้านการส่งมอบสินค้า การตอบสนองความต้องการของลูกค้าความเสียหายของสินค้า และการติดกลับของสินค้า

สุจิตรา พิทักษ์ (2558) ศึกษาเรื่อง “ผลของการเข้าถึงระบบบริการสุขภาพในคลินิกโรคความดันโลหิตสูง โดยเภสัชกรร่วมกับทีมสหสาขาวิชาชีพ ณ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลบ้านใหม่หนองหอย อำเภอ ดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่” ผลการ ศึกษาทางคลินิก ค่าความดันโลหิตเฉลี่ยในขณะหัวใจบีบตัว และค่าความดันโลหิตเฉลี่ยขณะหัวใจคลายตัวหลัง การศึกษามีค่าเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเมื่อเทียบกับก่อนเริ่มการศึกษาซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.007$ และ $p=0.00$) ในระหว่างการศึกษาพบว่ามีปัญหาจากความไม่ร่วมมือในการใช้ยามากที่สุดจำนวน 35 ปัญหา ด้านความพึงพอใจในการรับบริการคลินิกโรคความดันโลหิตสูงมากกว่าร้อยละ 80 ที่มีความพึงพอใจในด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ มีการทำงานร่วมกันของทีมสหสาขาวิชาชีพในการติดตามดูแลผู้ป่วยเยี่ยมบ้านจำนวน 13 ราย สรุปได้ว่าผลการเข้าถึงระบบบริการสุขภาพในคลินิกโรคความดันโลหิตสูง โดยการทำงานร่วมกันทั้ง เภสัชกรและทีมสหสาขาวิชาชีพส่งผลไปในทางที่ดีทั้งทางด้านคลินิก ด้านความพึงพอใจ การแก้ไขปัญหาจาก การใช้ยา และการติดตามเยี่ยมบ้านในการดูแลผู้ป่วยรูปแบบองค์รวม

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพของสถานพยาบาลในทัศนะของผู้รับบริการศัลยกรรมตกแต่งแปลงเพศในประเทศไทย ใช้การวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลัก และเสริมด้วยการวิจัยข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อนำมาใช้ในการอธิบายผลการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ที่เข้ารับบริการในสถานประกอบการธุรกิจศัลยกรรมตกแต่งแปลงเพศในประเทศไทย การหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้รับบริการในสถานประกอบการธุรกิจ

ศัลยกรรมตกแต่งแปลงเพศในประเทศไทย ได้แก่ โรงพยาบาลยันฮี โรงพยาบาลบางมด โรงพยาบาลสมิติเวช สุขุมวิท โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์โรงพยาบาลบางปะกอก โรงพยาบาลศัลยกรรมตกแต่งกมล โรงพยาบาล เลอลักษณ โรงพยาบาลเอเชีย เพื่อใช้เป็นตัวแทนของประชากรสำหรับการศึกษา โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป G*Power โดยกำหนดขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.30 ซึ่งเป็นค่า gold standard ของการกำหนดขนาดกลุ่ม ตัวอย่างขั้นต่ำ เมื่อทำการทดสอบ ค่า F-tests ที่ยอมรับในระดับสากลนั้น Faul, F. et al. (2007) ได้มีการ กำหนดไว้ดังนี้ ค่า effect size เท่ากับ 0.1 หมายถึงมีขนาดอิทธิพลในระดับเล็ก (small) ค่า effect size เท่ากับ 0.3 หมายถึงมีขนาดอิทธิพลในระดับปานกลาง (medium) ค่า effect size เท่ากับ 0.5 หมายถึงมี ขนาดอิทธิพลในระดับใหญ่ (large) ซึ่งส่วนใหญ่จะนิยมค่า effect size เท่ากับ 0.3 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.05 ค่าอำนาจทดสอบ (power of test) เท่ากับ 0.95 (Hair, J. et al, 2010) ค่าองศาอิสระของโมเดล (df) เท่ากับ 340 ที่คำนวณจากสูตร $df = NI(NI+1)/2$ เมื่อ NI คือตัวแปรสังเกตได้เท่ากับ 19 ตัว ซึ่งได้ขนาด กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 360 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยบุคลากรทางการแพทย์ และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อาทิ ผู้รับบริการ บุคลากรภาครัฐ และบุคลากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

เครื่องมือในการเก็บข้อมูลจะใช้แบบสอบถาม มาตรวัด 5 ระดับ (Likert, 1967) มีทั้งคำถามแบบ ปลายปิดและคำถามแบบปลายเปิด

การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามได้ทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยได้จัดเตรียมความพร้อมของข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ดังนี้ 1. ตรวจสอบความครบถ้วนของ คำตอบในแบบสอบถามแต่ละฉบับ 2. นำแบบสอบถามที่ลงรหัสและให้คะแนนแล้วไปบันทึกเข้าเครื่อง คอมพิวเตอร์เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงปริมาณ ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมเพื่อให้ทราบลักษณะ การแจกแจงของตัวแปรแต่ละตัวเป็นการวิเคราะห์ โดยใช้สถิติพื้นฐานคือค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ประสิทธิผลของสถานพยาบาลในทัศนะของผู้รับบริการศัลยกรรมตกแต่งแปลงเพศในประเทศไทย พบว่า ทั้งภาพรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานพยาบาลในทัศนะของผู้รับบริการศัลยกรรม ตกแต่งแปลงเพศในประเทศไทย

ข้อ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานพยาบาลใน ทัศนะของผู้รับบริการศัลยกรรมตกแต่งแปลงเพศใน ประเทศไทย	ค่าระดับความคิดเห็น			
		$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	ลำดับ ที่
	การยอมรับของผู้รับบริการ				
1	ท่านพร้อมแนะนำโรงพยาบาลที่ใช้บริการให้กับผู้อื่นที่ สนใจศัลยกรรมตกแต่งแปลงเพศ	4.73	0.68	มากที่สุด	3
2	ท่านยอมรับในมาตรฐานการศัลยกรรมตกแต่งแปลงเพศ ของโรงพยาบาล	4.77	0.58	มากที่สุด	2

ข้อ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานพยาบาลใน ทัศนะของผู้รับบริการศัลยกรรมตกแต่งแปลงเพศใน ประเทศไทย	ค่าระดับความคิดเห็น			
		$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	ลำดับ ที่
3	ท่านพร้อมจะประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับมาตรฐานการ ให้บริการศัลยกรรมตกแต่งแปลงเพศของโรงพยาบาลที่ ท่านใช้บริการกับสังคมทั่วไป	4.78	0.57	มากที่สุด	1
	รวม	4.76	0.53	มากที่สุด	
	ความพึงพอใจของผู้รับบริการ				
4	ท่านเห็นว่าบริการที่ท่านได้รับจากการศัลยกรรมตกแต่ง แปลงเพศตรงกับที่ท่านคาดหวัง	4.72	0.70	มากที่สุด	3
5	ท่านยอมรับในคุณภาพของผลลัพธ์จากการศัลยกรรม ตกแต่งแปลงเพศ	4.76	0.58	มากที่สุด	2
6	ท่านเห็นว่าภาพรวมของการศัลยกรรมตกแต่งแปลงเพศ คุ้มค่ากับค่าใช้จ่ายในการรับบริการ	4.80	0.47	มากที่สุด	1
	รวม	4.76	0.53	มากที่สุด	
	การอยู่รอดขององค์กร				
7	โรงพยาบาลมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง อาทิ การขยายการ บริการปรับปรุงสถานที่	4.91	0.46	มากที่สุด	1
8	โรงพยาบาลได้รับการยอมรับอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับ ศักยภาพการศัลยกรรมตกแต่งแปลงเพศในประเทศไทย	4.90	0.51	มากที่สุด	2
9	โรงพยาบาลมีฐานลูกค้าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในระดับ สากล	4.86	0.61	มากที่สุด	3
	รวม	4.89	0.45	มากที่สุด	
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.80	0.45	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 อธิบายได้ว่า ด้านการยอมรับของผู้รับบริการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.76$) รวมทั้งคำถามรายข้อทั้งหมดมีระดับมากที่สุด ได้แก่ ท่านพร้อมแนะนำโรงพยาบาลที่ใช้บริการให้กับผู้อื่นที่สนใจศัลยกรรมตกแต่งแปลงเพศ ($\bar{X}=4.73$) ท่านยอมรับในมาตรฐานการศัลยกรรมตกแต่งแปลงเพศของโรงพยาบาล ($\bar{X}=4.77$) และท่านพร้อมจะประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับมาตรฐานการให้บริการศัลยกรรมตกแต่งแปลงเพศของโรงพยาบาลที่ท่านใช้บริการกับสังคมทั่วไป ($\bar{X}=4.78$) ด้านความพึงพอใจของผู้รับบริการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.76$) รวมทั้งคำถามรายข้อทั้งหมดมีระดับมากที่สุด ได้แก่ ท่านเห็นว่าบริการที่ท่านได้รับจากการศัลยกรรมตกแต่งแปลงเพศตรงกับที่ท่านคาดหวัง ($\bar{X}=4.72$) ท่านยอมรับในคุณภาพของผลลัพธ์จากการศัลยกรรมตกแต่งแปลงเพศ ($\bar{X}=4.76$) และท่านเห็นว่าภาพรวมของการศัลยกรรมตกแต่งแปลงเพศคุ้มค่ากับค่าใช้จ่ายในการรับบริการ ($\bar{X}=4.80$) ด้านการอยู่รอดขององค์กรโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

($\bar{X}=4.89$) รวมทั้งคำถามรายข้อทั้งหมดมีระดับมากที่สุด ได้แก่ โรงพยาบาลมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง อาทิ การขยายการบริการปรับปรุงสถานที่ ($\bar{X}=4.91$) โรงพยาบาลได้รับการยอมรับอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับศักยภาพ การคัดสรรคนตกต่งแปลงเพศในประเทศไทย ($\bar{X}=4.90$) และโรงพยาบาลมีฐานลูกค้าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในระดับสากล ($\bar{X}=4.86$)

อภิปรายผล

1) ประสิทธิภาพของสถานพยาบาลในทัศนะของผู้รับบริการคัดสรรคนตกต่งแปลงเพศในประเทศไทย ประกอบด้วย

ด้านการยอมรับของผู้รับบริการ ได้แก่ มาตรฐานการคัดสรรคนตกต่งแปลงเพศของโรงพยาบาล การแนะนำโรงพยาบาลที่ใช้บริการให้กับผู้อื่นที่สนใจคัดสรรคนตกต่งแปลงเพศและการประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับมาตรฐานการให้บริการคัดสรรคนตกต่งแปลงเพศของโรงพยาบาลให้กับสังคมทั่วไป การยอมรับ เกิดขึ้นจากความเชื่อมั่นในชื่อเสียงและคุณภาพการให้บริการผ่านประสบการณ์การรับรู้ในอดีตทั้งจากการ รับฟัง การศึกษาข้อมูลผ่านสื่อต่าง ๆ และการทดลองหรือทดสอบจากการเข้าใช้บริการอื่น ๆ ที่ใกล้เคียง จนเกิดเป็นความเชื่อมั่นและคาดหวังต่อการที่จะได้รับการที่มีมาตรฐานเหมือนกับการรับรู้ครั้งต่อ ๆ ไป ซึ่งยอมรับปรากฏให้เห็นถึงความจงรักภักดีในการใช้บริการซ้ำ หรือให้ข้อมูลชักชวนผู้อื่นให้สนใจใช้บริการใน รูปแบบเดียวกันนั้นต่อ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chuwiruch, Jhundra-indra and Boonlua (2559) ศึกษา พบว่า การสร้างการยอมรับของลูกค้าถือเป็นหนึ่งในกลยุทธ์ความเป็นเลิศทางการบริการกับผลการดำเนินงาน ของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย และสอดคล้องกับงานของ ณัฐวงศ์ พูนพล, กฤตยา แสงบุญ (2559) ศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารความเสี่ยงมีผลต่อการยอมรับของลูกค้า ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดให้ ความสามารถตรวจสอบได้เป็นตัวแปรแทรก

ด้านความพึงพอใจของผู้รับบริการ ได้แก่ ความคาดหวังการบริการที่ท่านได้รับจากการคัดสรรคน ตกต่งแปลงเพศ การยอมรับคุณภาพของผลลัพธ์จากการคัดสรรคนตกต่งแปลงเพศและภาพรวมของการ คัดสรรคนตกต่งแปลงเพศคุ้มค่ากับค่าใช้จ่ายในการรับบริการบริการ จะเห็นว่ากระบวนการดำเนินการทาง ธุรกิจซึ่งตั้งอยู่บนรากฐานของการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างผู้ให้บริการกับผู้รับบริการในฐานะลูกค้า ความพึงพอใจของผู้รับบริการถือเป็นหัวใจสำคัญที่ผู้ให้บริการต้องตอบสนองความต้องการจนเกิดความ พึงพอใจ ความครบถ้วนตามความประสงค์ผู้รับบริการ โดยความพึงพอใจสามารถสะท้อนผ่านผู้ให้บริการ รูปแบบการให้บริการ ความพร้อมของระบบการให้บริการ ระยะเวลาในการให้บริการ เป็นต้น สอดคล้องกับ งานวิจัยของ เสาวลักษณ์ มนูญญา (2560) ศึกษาพบว่า ระยะเวลาการรอคอยของผู้ป่วยที่มาใช้บริการผ่าตัด ภายหลังการใช้แนวคิดสื่อนในการจัดบริการพยาบาลมีผลต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการโรงพยาบาลดำเนิน สะดวก และงานของ ลิน ซอ เหมียว, Sariyamon Tiraphat และเนตร หงษ์ไกรเลิศ (2559) ศึกษาพบว่า ผู้หญิงที่มีความรู้สูงกว่า มีการสนับสนุนทางสังคมที่มากกว่า และมีความพึงพอใจในการรับบริการฝากครรภ์ที่ สูงกว่ามีแนวโน้มที่จะใช้บริการฝากครรภ์คุณภาพสูงกว่าผู้ที่วางแผนที่จะกลับไปยังประเทศพม่า มีความรู้ ต่ำกว่า ได้รับการสนับสนุนทางสังคมที่น้อยกว่า

ด้านการอยู่รอดขององค์กร ได้แก่ โรงพยาบาลมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง โรงพยาบาลได้รับการยอมรับอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับศักยภาพการศัลยกรรมตกแต่งแปลงเพศในประเทศไทย และโรงพยาบาลมีฐานลูกค้าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในระดับสากล จะเห็นได้ว่าการดำรงอยู่ของการทำธุรกิจศัลยกรรมตกแต่งแปลงเพศในระยะยาวที่ยังคงได้รับการยอมรับจากผู้รับบริการในฐานลูกค้าในแต่ละช่วงเวลา ขณะเดียวกันองค์กรเองก็มีการปรับตัวผ่านวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความอยู่รอด เช่น การสร้างความร่วมมือกับธุรกิจที่คล้ายคลึง การร่วมระดมทุน การควบคุมความกิจการ เป็นต้น รวมถึงการพัฒนาบุคลากรซึ่งอยู่ในฐานะผู้ให้บริการมีความพร้อมในการสร้างผลิตภัณฑ์การให้บริการที่ดีและเหมาะสมกับลูกค้า และสามารถทำให้องค์กรธุรกิจนั้นยังคงดำเนินธุรกิจเดิมและสามารถขยายหรือต่อยอดธุรกิจได้อย่างยาวนานต่อไป มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชกฤษ นิธิธนาภรณ์ และคณะ (2560) ศึกษาพบว่า ผู้บริหารขององค์กรที่มีขนาดและอายุของกิจการต่างกัน มีความเห็นด้วยต่อความสำคัญของการอยู่รอดขององค์กรต่างกัน และงานของศุภศิรี สุวรรณเกษร (2560) ศึกษาพบว่า ออกแบบนโยบายที่เหมาะสมมีผลต่อความอยู่รอดขององค์กรในกรณีการจัดการทรัพยากรเชิงธุรกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ข้อเสนอแนะ

1. ภาครัฐควรมีนโยบายที่จะทำให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศัลยกรรมตกแต่งแปลงเพศระดับโลก เหมือนกับที่ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางประเทศท่องเที่ยวระดับโลก เพื่อนำรายได้จำนวนมากเข้าประเทศ
2. ภาครัฐควรมีนโยบายเรื่อง การรองรับเรื่องเพศสถานะทางกฎหมาย เพื่อแก้ไขปัญหาผู้ที่ทำการแปลงเพศแล้ว เนื่องจากมีเพศสภาพทางกายที่เปลี่ยนไปไม่สอดคล้องกับเพศกำเนิดในระบบทะเบียนราษฎร ทำให้เสียสิทธิต่าง ๆ ไป
3. สถานพยาบาลและผู้บริหารสถานประกอบการ ควรสร้างการยอมรับที่โดดเด่นในด้านต่าง ๆ ให้เป็นที่ยอมรับตามมาตรฐานสากลและเป็นที่ยอมรับของนานาชาติ เช่น มาตรฐานการผ่าตัดศัลยกรรมตกแต่งแปลงเพศ มาตรฐานการดูแลผู้เข้ารับบริการ มาตรฐานการจัดการคุณภาพสถานพยาบาล มาตรฐานด้านราคา ค่าใช้จ่าย ซึ่งการปรับปรุงในเรื่องเหล่านี้จะสร้างความน่าเชื่อถือและทำให้ผู้รับบริการตัดสินใจได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น เป็นจุดแข็งของธุรกิจการศัลยกรรมตกแต่งแปลงเพศในประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

- กาญจน์วชิ ธนโชติรุ่งสาทิศ. (2557). *ประสิทธิผลของโลจิสติกส์ขนส่งข้าวไทย: ศึกษากรณีเส้นทางขนส่งจาก จังหวัดนครสวรรค์-ส่งออกต่างประเทศ* (ดุชนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- กนกนันท์ ศรีรักษา และวริยา ล้ำเลิศ. (2558). การรับรองสถานะทางกฎหมายศึกษา กรณีการใช้คำนำหน้านามของบุคคลที่แปลงเพศ. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ*, 4(1), 9-21.
- นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ. (2558). *มานุษยวิทยากับการศึกษาพฤติกรรมข้ามเพศและรักเพศเดียวกัน*. ค้นเมื่อ 30 มกราคม 2563, จาก <https://www.sac.or.th/databases/anthropology-concepts/articles/4>
- ผู้จัดการออนไลน์ 360. (2562). *คนไทยแห่พึ่งศัลยกรรมทำสวย ติด TOP 8 ของโลก มูลค่าตลาดทะลุ 5.5 หมื่นล้านบาท*. ค้นเมื่อ 11 มกราคม 2563, จาก <https://ibusiness.co/detail/9620000123207>

- ผู้จัดการออนไลน์. (2557). *หลัก 5 ข้อเลือกหมอคัลยกรรมความงาม แพทยสภาดันไทยเป็นคอสมेटิกฮับสู่เกาหลี*. ค้นเมื่อ 10 มกราคม 2563, จาก <https://mgronline.com/specialscoop/detail/9570000116135>
- ยุทธนา สุวรรณประดิษฐ์. (2543). *สิทธิและเสรีภาพของรกร่วมเพศชายตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ: วิเคราะห์จากปัญหาของสังคมไทย* (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลินน ซอ เหมียว, Sariyamon Tiraphat และเนตร หงษ์ไกรเลิศ. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการรับบริการฝากครรภ์คุณภาพของกลุ่มแรงงานข้ามชาติพม่าในโรงพยาบาลไทย: จังหวัดตากและสมุทรสาคร. *วารสารสาธารณสุขและการพัฒนา*, 14(3), 45-57.
- ศูนย์ข้อมูลข่าวสารอาเซียน. (2558). *ไทยกับความเป็น Surgical hub of Asia*. ค้นเมื่อ 22 มกราคม 2563, จาก http://www.asean thai.net/ewt_news.php?nid=1020&filename=index
- ศุภศิริ สุวรรณเกษร. (2560). การประยุกต์ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบร่วมเพื่อออกแบบนโยบายที่เหมาะสมสำหรับการจัดการทรัพยากรเชิงธุรกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. *วารสารปาริชาติ*, 30(3), 96-107.
- สุจิตรา พิทักษ์. (2558). ผลของการเข้าถึงระบบบริการสุขภาพในคลินิกโรคความดันโลหิตสูง โดยเภสัชกรร่วมกับทีมสหสาขาวิชาชีพ ณ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลบ้านใหม่หนองหอย อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารสมาคมเวชศาสตร์ป้องกันแห่งประเทศไทย*, 5(2), 128-136.
- เสาวลักษณ์ มนูญญา. (2560). ผลการจัดบริการพยาบาลผ่าตัดตามแนวคิดเส้นต่อระยะเวลาการรอคอยและความพึงพอใจของผู้รับบริการโรงพยาบาลดำเนินสะดวก. *วารสารพยาบาลตำรวจ*, 9(1), 72-81
- Blackwood, E. (1985). Breaking the Mirror: The Construction of Lesbianism and the Anthropological Discourse on Homosexuality. *Journal of Homosexuality*, 11(3/4), 1-17.
- Bland, L. & Doan, L. (eds.) (1994). *Sexology Uncensored*. Chicago. The University of Chicago Press.
- Chuwiruch, W., Jhundra-indra, p. and Boonlua, S. (2559). กลยุทธ์ความเป็นเลิศทางการบริการกับผลการดำเนินงาน ของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย. *BU Academic Review*, 15(2), 144-160.
- Faul, F. et al. (2007). G*Power 3: a flexible statistical power analysis program for the social, behavioral, and biomedical sciences. *Behav Res Methods*, 39(2), 175-91.
- Gibson, J. H., John, M. I., & James, H. D. (1982). *Organizations: Behavior Structure and Processes*. 4th ed. Austin, TX: Business Publications.
- International Society of Aesthetic Plastic Surgery. (2014). *ISAPS International Survey on Aesthetic/Cosmetic Procedures Performed in 2014*. Retrieved November 30, 2016, from <http://www.isaps.org/medical-professionals/isaps-global-statistics/>
- Krafft-Ebing, R. V. (1886). *Psychopathia Sexualis*. Stuttgart: Verlag Von Ferdinand Enke.
- Likert, R. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale*. In Reading in Fishbein, M (Ed.), Attitude Theory and Measurement. 90-95. New York: Wiley & Son.
- Zamuto, R. F. (1982). *Assessing Organizational Effectiveness*. New York: University of New York: Press.